

KATHERINE MANSFIELD, «La minyona», a *La Garden Party i altres contes*. Edicions 62, 1989.

(Traducció: J. Ros-Artigues i Helena Valentí)

Les onze. Truquen a la porta... Molesto, senyora? Espero que no. Com que no dormia, veritat que no? Acabo de dur el te a la meva senyora i he vist que en sobrava una bona tassa i he pensat que potser...

I ara, no, senyora! Tinc el costum d'arrodonir el dia fent una tassa de te. Se la pren al llit, després de les oracions, per rescalfar-se. Poso l'aigua al foc tan bon punt veig que s'agenolla i dic: «Ara tu no t'afanyis massa a dir les teves oracions.» Però arrenca el bull abans que la meva senyora acabi. És que veurà, senyora, coneixem molta gent, i tothom necessita que es resi per ell... tothom. La senyora té una llista de noms en un llibret vermell. Ai, Senyor! Cada vegada que ve algú nou a la casa i després la senyora em diu: «Ellen, porta'm el llibret vermell», jo m'arboro, de debò. «Un altre —penso— que la tindrà fora del llit faci fred, faci calor.» I no vol que li posi un coixí, sap, senyora? S'agenolla directament sobre la dura catifa. Em poso malalta quan la veig, perquè la conec. He intentat tota

mena de trucs; li he posat l'edredó. Però la primera vegada que ho vaig fer, ui, quina mirada!: de santa, senyora. «Li van posar a Nostre Senyor un edredó, Ellen?», em va dir. Però jo en aquell temps —pensi que encara era jove— pensava: «No, però Nostre Senyor no sabia què era lumbago.» Tremenda... oi? Però és que és massa bona, senyora! Ara mateix, quan l'he acabat d'acotxar... l'he vista ajaguda amb les mans a fora i el cap damunt el coixí —tan bonica—, que he pensat: «Igual que la seva mare quan la vaig amortallar.»

...Sí, senyora. Ho vaig haver de fer jo tota sola. Oh, sí, va quedar molt bonica. Vaig fer-li un pentinat suau, amb rínxols, molt bufons, i a un costat del coll vaig posar-li un pomet de pensaments morats. Amb els pensaments semblava una pintura, senyora! No els oblidaré mai. Aquesta nit, quan l'he vista, he pensat: «Si hi hagués els pensaments, ningú no notaria la diferència...»

Tot just l'any passat, senyora; al cap d'un temps d'haver perdut una mica, bé, diguem que de perdre el cap. Mai no va arribar a ser perillosa, això per descomptat. Però li va agafar la mania... de creure's que havia perdut una cosa. No hi havia manera de tranquil·litzar-la, de fer-la estar

quieta. Anava tot el dia amunt i avall, amunt i avall; te la trobaves pertot arreu... a les escales, a l'entrada, cap a la cuina. I et mirava i et deia... com una nena petita: «Ho he perdut, ho he perdut.» «Vingui, vingui —li deia jo—, li posaré les cartes perquè faci un solitari.» Però m'agafava la mà —jo era la seva preferida— i xiuxiuejava: «Troba-m'ho tu, Ellen. Troba-m'ho.» Trist, eh?

...No, no es va refer mai. Al final va tenir un atac de feridura. Les seves últimes paraules van ser... molt lentes: «Mira... dins...», i se'n va anar.

...No, senyora. Mentiria si li digués que ho he trobat a faltar. Hi ha noies que potser sí. Però jo com que només tinc la meva senyora... La meva mare va morir de tuberculosi quan jo tenia quatre anys, i jo vaig viure amb el meu avi, que tenia una perruqueria. Em passava el dia a la botiga, amagada sota una taula, pentinant la nina... imitava les ajudantes, suposo. Amb mi es portaven molt bé. Em feien perruquetes, de tots colors, a l'última moda. I jo em passava el dia allí sota, molt quieta... les clientes no se'n van adonar mai. Només treia el cap de sota les estovalles de tant en tant.

...Però un dia vaig agafar les estisores i... no sé si s'ho creurà, senyora... Em vaig tallar el cabell; a trossets me'l vaig anat tallant, com un mico. Ai, com es va posar l'avi! Va agafar els molls —no me n'oblidaré mai—, m'agafa la mà i m'hi va encastar els dits. «A veure si n'aprens», em va dir. Òndia quina cremada! Encara hi tinc la marca.

Veurà, ell estava molt orgullós del meu cabell. Em feia seure damunt el taulell, abans que arribessin les clientes, i em feia un pentinat bonic, uns tirabuixons grossos i flonjos, i ondes a dalt. Recordo que les assistentes s'ho miraven, i jo tan seriosa amb el penic que l'avi em donava perquè m'estigués quieta mentre m'ho feia... Però després em prenia el penic. Pobre avui! Quina enrabiada li va agafar quan va veure què m'havia fet. Però aquella vegada em vaig espantar de debò. Sap quina en vaig fer, senyora? Vaig fugir de casa. Sí, vaig arrencar a córrer, em vaig ficar per totes les cantonades, després en tornava a sortir, no sé fins a on vaig arribar. Ai Senyor! Quina fila devia fer amb la mà embolicada dins el davantal i el cabell com un eriçó. Com devia riure la gent en veure'm...

...No, senyora, l'avi no em va perdonar mai. Mai més no em pogué mirar. No podia ni menjar, si jo era al davant.

Aleshores la tieta se m'emportà. Era coixa, feia de tapissera. Molt baixeta! S'havia d'enfilar al sofà per el respatller. I va ser ajudant-la que vaig conèixer la senyora...

...No gaire, senyora. Tenia tretze anys fets. I no recordo que mai m'hagués sentit... bé... massa nena, diguem-ho així. Veurà, duia uniforme, i coses així. Des del primer dia, la senyora em va fer posar coll i punys, sí, una vegada! Com em vaig divertir! Va ser així. La senyora tenia convidades a dues nebodetes —en aquell temps érem a Sheldon— i hi havia una fira al prat del poble.

«Ellen —em va dir—, acompanya les dues senyoretetes a muntar els ases.» Vam anar-hi; molt serioses i boniques les dues; una a cada mà. Però quan vam arribar on eren els ases, els va fer por. Ens ho vam quedar mirant. Quins ases més bufons! Era la primera vegada que en veia de desenganxats del carro... just per passejar. Tenien un color molt bonic, gris platejat, amb petites selles vermelles i regnes blaves i tot de campanetes a les orelles. I noies ja granadetes —alguns més grans que jo— els muntaven, tan contentes. Res de vulgar, no, senyora, es divertien, això era tot. I a mi no sé què em va agafar, potser per la manera

com movien les potetes, i els ulls tan tendres i les orelles tan suaus, que em va agafar el delit de muntar-ne un.

...Però, és clar, era impossible. Jo acompanyava les senyoretetes. I quina fila hauria fet, allí dalt, amb l'uniforme? Però la resta del dia només van ser ases... ases dins el meu cervell. Vaig arribar a pensar que rebentaria si no ho deia a ningú; però a qui? I quan em vaig ficar al llit —dormia a l'habitació de la senyora James, la cuinera, en aquella època—, quan es van apagar els llums, vaig veure els meus ases, tocant les campanetes, amb les seves potetes i els seus ulls tristos... No s'ho creurà, senyora, però vaig esperar una bona estona fent veure que dormia, i tot d'un plegat vaig asseure'm al llit i vaig cridar tan fort com vaig poder: «Vull muntar un ase. Vull fer una volta dalt d'un ase!» Miri, ho havia de dir, i vaig pensar que d'aquella manera, fent veure que somiava, no es riurien de mi. Llesteta, eh...? Acudits de beneitona...

...No senyora. Ara, ja no. Va haver-hi un temps que sí, és clar. Però estava escrit que no havia de ser. Ell tenia una petita floristeria al mateix carrer on vivíem. Curiós... oi? I a mi que m'agraden tant les flors. En aquell temps ens fèiem amb molta gent, i jo anava molt més atrafegada a la botiga,

sap? I en Harry i jo (es deia Harry) ens barallàvem sobre com s'arranjaven els rams... i així va començar tot. Amb flors! No s'ho creuria, senyora, si li digués les flors que em portava. No s'estava de res. Muguet més d'una vegada, no li exagero! I és clar, ens volíem casar i viure sobre la botiga, i tot havia d'haver rutllat d'allò més bé, i jo m'encarregaria de l'aparador... Oh, com el parava quan arribava el dissabte! No de veritat, és clar, sinó en somnis, com se sol dir. I per Nadal —el tema era el grèvol, no es pensi!— i per Pasqua tot de lliris amb un centre de magnífics narcisos en forma d'estrella. I penjant... bé, deixem-ho estar. Va arribar el dia que m'havia de venir a buscar per anar a triar els mobles. No ho oblidaré mai. Era un dimarts. Aquella tarda la senyora no es trobava gaire bé. No s'havia queixat pas, això per descomptat; no es queixa mai. Però ho vaig notar en la manera d'abrigar-se i de demanar-me si no feia fred... el nas el tenia tot... encongit. No em va fer cap gràcia deixar-la sola; vaig pressentir que no sortiria tranquil·la. I li vaig preguntar si no volia que ho ajornés per un altre dia. «No, no, Ellen —em va dir—, no pateixis per mi. No has de decebre el teu promès.» I ella tan contenta, sap, senyora?, sense pensar mai en ella mateixa. Jo em vaig sentir d'allò més malament. Vaig demanar-me si... aleshores li va caure

el mocador i començà a ajupir-se per agafar-lo... una cosa que no li havia vist fer mai. «Què fa!», vaig cridar corrent a aturar-la. «És que —em va dir somrient, així mateix, senyora— he de començar a practicar.» Miri, no sap com em va costar no posar-me a plorar. Vaig atansar-me al tocador fent veure que netejava la plata, i no em vaig poder aguantar més, i li vaig demanar si no s'estimava més que... que no em casés. «I ara, Ellen!», em va dir, amb aquest to mateix, senyora, li ho asseguro... «I ara, Ellen, de cap manera!» Però mentre ho deia, senyora, jo la mirava pel mirall; ella no ho sabia, que la veia, és clar: es va posar la manera damunt el cor igual com feia la seva mare, i va mirar el cel... Ai, senyora!

Quan va arribar en Harry, jo ja tenia les cartes a punt, i l'anell i una agulla molt bufona que m'havia regalat... era un ocell de plata amb una cadena al bec, i al final de la cadena, un cor amb un punyal. Una joia! Vaig anar a obrir. No li vaig donar temps de dir ni piu. «Té», vaig dir-li, «enduu-t'ho, s'ha acabat. No em casaré amb tu», vaig dir. «No puc deixar la meva senyora.» Blanc! Es va posar blanc com una dona. Vaig haver de tancar la porta d'un cop, i em vaig quedar tremolant, fins que vaig sentir que marxava.

Quan vaig tornar a obrir —no sé si s’ho creurà, senyora—
...havia desaparegut! Vaig sortir corrent al carrer, tal com
anava, amb el davantal i les sabatilles, i em vaig quedar
plantada com un estaquirot al mig del carrer... mirant. La
gent devia riure en veure’m.

...Ai, Senyor! Què ha estat això? El rellotge? I jo sense
deixar-la dormir. Però, senyora, per què no em feia callar?
Vol que li acotxi els peus? A la meva senyora també els hi
acotxo, totes les nits, sens falta. I ella em diu: «Bona nit,
Ellen, dorm bé i no et llevis tard.» No sé què faria si no
m’ho digués.

...Ai sí, de vegades hi penso... què faria si li passés... Però
no és bo pensar massa... oi que no, senyora? No s’arregla
res pensant. No m’agafa gaire sovint. I quan m’agafa, em
renyo: «Prou, Ellen! No hi tornis beneita! Que no tens res
millor a fer?»